

Tačiau būna, kad puikią uoslę turintis šuo tiek dirbtiniais, tiek natūraliais pėdsakais seka gana vidutiniškai. Reikia nemažai pastangų jo įgimtoms savybėms išryškinti, o vėliau, mokant, kuo labiau jas išvystyti. Labai svarbu, ar šuo sekdamas sužeistą žvėrį skalija, ar šią savybę reikės išugdyti mokymo metu.

Prieš mokant šunį sekti kraujo pėdsakais, reikia išmokyti jį paklusnumo ir tam skirti daugiausia dėmesio pirmaisiais metais. Anot vokiečių medžiotojų, ir su tuo negalima nesusitkti, bet koks tolesnis nedrausmingo šuns mokymas bus bergždžias darbas. Dažnai neatsižvelgiama į tai, kad šuniukas ar jaunas šuo namie būna vaikams tiesiog žaistas ir įsigyja nepageidaujamų įpročių, nuo kurių vėliau jį sunku atpratinti.

Devynių dešimties mėnesių šuo pradeda mokytis sekti kraujo pėdsakais pagal lauko bandymų reikalavimus. Būna ir taip, kad jau po kelių pamokų šuo gan gerai ima sekti tiek dirbtiniais, tiek natūraliais pėdsakais. Prie sėkmės gali prisidėti ir tobula šuns uoslė, paklusnumas ir... šeimnininko sugebėjimai.

Mokant jauną šunį, būtina laikytis tam tikrų taisyklių. Pirmiausia medžiotojas turi išmokyti vesti šunį su ilgu pavadėliu - nepatyrusiam tai ne iš karto gerai sekasi. O tai labai svarbu, ir nuo to nemaža priklausys, ar pavyks pasiekti tikros pažangos. Mat su trumpu pavadėliu vedamam šuniui nepatogu narplioti pėdsakus - išklydus iš kelio, jam vėl tenka jų ieškoti. Šuo vedamas su 8-10 metrų pavadėliu ir atitinkamu antkakliu.

Kai kurie kinologai teigia, kad šunis galima mokytį sekti pėdsakais ir be pavadėlio. Bet tik ramiai ieškančius bei turinčius tam darbui įgimtų savybių ir tik tuo atveju, kai šuo nepriekaištingai klauso mokytojo. Tada šuo laikomas maždaug dešimties metrų atstumu ir jokių būdu neišleidžiamas iš akių.

Dirbtinių pėdsakų pradžia (žvėries sužeidimo vieta) - pašlakstoma krauju (šerno, briedžio ar elnio). Tiesiant dirbtinius pėdsakus, iš pradžių lašinama (geriausiai šiam reikalui tiks butelis su žinduku) daugiau lašų kraujo, vėliau rečiau, maždaug kas antras žingsnis - lašas. Kad šuo įprastų sekti uostydamas žemę (žemutinę uoslę), pėdsakai daromi pavėjui. Juos turėtų daryti šuniui nepažįstamas asmuo. Pirmieji pėdsakai daromi nelabai vingiuota linija ir tokiame medyje, kuriame nėra nei trako, nei pomiško. Vėliau parenkami sudėtingesni plotai - jaunuolynai, pėdsakai daromi klaidingesni, žiūrima, kad šuo turėtų progos padirbėti įvairiomis oro sąlygomis. Šuo turi įprasti prie įvairių situacijų, todėl kartkartėmis pravartu pakeisti medžioklės plotus. Iš pradžių pėdsakai daromi trumpi - apie 50 metrų, vėliau jie kaskart ilginami - bent iki kilometro. Juose privalo būti nors du trys vingiai, pora sužeisto žvėries guolių. Šuns palydovas taip pat turėtų žinoti, ar šuo neišklydo iš kelio, todėl, darant pėdsakus, miške reikėtų padaryti ir jam tam tikrų ženklų.

Po kiek laiko leisti šunį pėdsakais? Patartina net pirmąsias pamokas atlikti tik po dviejų valandų, kai buvo padaryti pėdsakai. Vėliau šį laiką palengva ilginti iki 18 valandų (į šį laiką tarpą privalo įeiti ir naktis). Nereikia šuns pervarginti. Visiškai pakaks, jei jį sekti dirbtiniais pėdsakais mokysime kartą per savaitę.

Pėdsakų pabaigoje šuo privalo ką nors rasti. Geriausia ten padėti neišdarinėtą žvėrį, o jei išdarinėtą - tai užsiūtą. Iš bėdos tiks ir kitoks masalas, sakysime, šerno kailis. Pravartu retkarčiais pėdsakų pabaigoje padėti narvelį su gyvu triušiu. Tai ugdo šuns piktumą žvėriui. Ši savybė jam per medžioklę labai pravers - juk ne taip retai teks rasti tik

sužeistą žvėrį.

Einant kartu su šunimi pėdsakais, reikia elgtis ramiai, neskubėti. Kai šuo tiksliai seka pėdsakais, kai suranda masalą, nepamirškime jo pagirti, pavaišinti skanėstu.

Po nuoseklių ir sėkmingų pamokų su dirbtiniais pėdsakais šunį galima pradėti mokytį sekti ir natūraliais kraujo pėdsakais. Kartais sužeisto žvėries pėdsakai kryžiuojasi su šviežiais sveiko žvėries pėdsakais. Tokiu atveju šuo ne visada atsispiria pagundai palikti senstelėjusius kraujo pėdsakus ir imti persekioti tik ką prabėgusį žvėrį. Jei jau taip atsitiko (šuo neprivalo taip elgtis), netempkime įsirėžę pavadėliu jo į „tikrą kelią“ - geriau atneškime. Kai kada šuo taip pasielgia be „piktos valios“, jis stengiasi pasitaisyti, ieško pėdsdako pusratiais, ratais, kol jį suranda.

Šeimnininkui, žinoma, kur kas patogiau mške vaikščioti su palaidu šunimi. Tačiau kai šuo nekontroliuojamas, be pavadėlio, ieško sužeisto žvėries, paprastai neranda. Jis įpranta vaikyti visus žvėris, įskaitant ir stirnas, ir grįžta pas šeimnininką tik iki soties prisibėgiojęs. Toks šuo „šalties“, tai yra kraujo, pėdsakams narplioti jau nelabai betinka. Dėl to iš pat pradžių reikėtų pratinti šunį sekti tokiais pėdsakais vedamą pavadėliu.

Jeigu sužeistas žvėris netoliese pakilo iš guolio (pravartu įsitikinti, ar tai ne kitas, sveikas žvėris), šuo paleidžiamas. Jis turi lodamas sekti ir sulaukyti žvėrį, kol medžiotojas jį pribais. Sužeisto žvėries radimas, persekiojimas ir sėkminga pabaiga tik skatina, stiprina šuns palinkimą narplioti pėdsakus.

Kaip rodo daugiametė medžiotojų praktika, per lauko bandymus gerai vertinami tik tie šunys, kuriuos jų šeimnininkai moko nuolat ir sistemingai. O tie medžiotojai, kurie, likus kelioms savaitėms iki bandymų, stengiasi paskubomis pamokyti savo neprityrusį augintinį, neturėtų sielotis, jog šis neuždirba diplomo. Šuo čia visiškai nekalta. Ypač brangiai „kainuoja“ aplaidumas mokant jauną šunį - šiuo metu padarytas klaidas apskritai sunku ištaisyti.

Būtų labai gerai, jei jauniems medžiotojams šunį mokytį padėtų labiau patyrę šunų augintojai. To ypač reikia, kai medžiotojas bandymams ruošia savo pirmąjį šunį. Prieš pradėdant mokytį šunį, labai naudinga pabuvoti bent keliuose lauko bandymuose kaip žiūrovui. Čia ne tik galima gauti naudingų patarimų, bet ir sužinoti, kokie reikalavimai keliama panašaus pobūdžio renginiuose, pasimokyti iš svetimų klaidų (iš savų - visada suspėsime). Daugiausia šuns mokymo efektas priklauso nuo mokačiojo iniciatyvos. Jis privalo išnaudoti visas progas ir galimybes savo kvalifikacijai kelti, studijuoti specialiąją literatūrą, lauko bandymų taisykles. Daug kuo šuns savininkui gali padėti jo būrelis medžiotojai, sakysime, ruošiant dirbtinius pėdsakus, parūpinant mokymui sumedžiotą žvėrį ir kita.

Kai šuo baigė „paklusnumo“ mokslą, jį būtina kuo dažniau vesti į medžioklės plotus.

Kai šuo, sekdamas kraujo pėdsaku, išklysta iš žvėries tako, bėginėja ratais tai į kairę, tai į dešinę, reikia atvesti jį prie paskutiniojo kraujo lašo. Labai pravartu, kad pats šeimnininkas, pamatęs, kad šuo ima abejoti, kur veda pėdsakai, pasižymėtų tą vietą - įkištų žemėn šakučių ar kuoliuką. Jei paskui šunį su vedliu seka kiti medžiotojai, jie privalo palaukti prie tos paskutiniosios kraujo žymės, kol bus surasta sekanti tokia vieta.

Pravartu žinoti, kad labai gerą uoslę turintys šunys dažnai seka ne pačiu pėdsaku, o šalia jo (reikia atsižvelgti ir į vėjo kryptį).

Būtina eiti paskui šunį, juk šuo atveju ne

medžiotojas veda šunį, o šuo medžiotoją. Visada turime besąlygiškai pasikliauti geresne šuns uosle - netgi tuomet, kai ant sužeisto žvėries pėdsako yra mažai arba iš viso nėra kraujo.

Kai trūksta progų pabuvoti su šunimi medžioklėje, jis dažniau mokomas sekti dirbtinius kraujo pėdsakus. Vokiečių medžiotojai dar ir dar kartą pabrėžia, jog būtina laikytis taisyklės: „Šuns darbas kraujo pėdsaku - tai darbas su pavadėliu“.

Medžioklėje su varovais kraujasekiai ar šio amato išmokyti šunys privalo stovėti laikomi už pavadėlio medžiotojų linijoje kartu su šeimnininku. Jų pareiga tik sekti sužeistus žvėris.

Kartais svarstoma, ar galima šuniui duoti iš rankos gabalėlį blužnies ar kitos mėsos iš vidurių, kraujo po to, kai žvėris buvo nukautas. Norint išvengti rizikos, jog šuo gali pats imti draskyti žvėrį, derėtų tokios praktikos vengti.

Likus porai mėnesių iki lauko bandymų, pravartu šunis dažniau mokytį sekti dirbtiniais pėdsakais. Tiesa, žinoma atsitikimų, kad šunys, susidūrę tik su natūraliais pėdsakais, puikiai narpliodavo ir dirbtinius. Vadinasi, gatavų receptų čia nėra ir negali būti. Aišku viena, tik tada šuo pelnys lauko bandymuose diplomus, bus puikus pagalbininkas medžioklėje, kai kryptingai ir sistemingai jį mokysime.

VYTAUTAS GIRKANTAS

ELNIŲ MEDŽIOKLĖS ŠIMTMETIS

Pernai sukako šimtas metų, kai Mičigano valstijoje (JAV) baltuodegiai elniai medžioga mi pagal specialius leidimus. Jau keliolika metų medžiogo šioje valstijoje, tad mane sudomino šio proceso istorija. Juolab kad ji nėra tokia jau sena - baltuodžiai europiečiai šioje valstijoje apsigyveno tik prieš tris šimtus metų. Kas privertė riboti medžioklę 1895 metais, kokios elnių medžioklės buvo prieš šimtmetį?

Per pastarąjį šimtmetį daug kas pasikeitė valstijoje, tad keitėsi ir medžioklių pobūdis, jų paskirtis. Kai šioje žemėje apsigyveno pirmieji europiečiai, buvo visko, ko reikėjo gyvenimui. Čia ganėsi didžiulės baltuodegių elnių kaimenės, ypač daug jų buvo pietinėje valstijos dalyje. Nors juos medžiogo visi, kam reikėjo mėsos ir kailių, bet kaimenės beveik neretėjo. O medžiogo kaip kas išmanė: šaudė, gaudė spąstais, kilpomis, tinklais. Su šunimis elniai būdavo suginami į tinklus, pelkes, gilų sniegą žiemą - kad lengviau būtų juos nudobti. Naktimis šiuos elnius medžiogavo su deglais - apšviesdavo juos ir šaudydavo į žiburiuojančias akis. Kartais per tokias medžiokles krisdavo ir naminių gyvulių.

Kai padaugėjo elnių šiaurinėje Mičigano dalyje, jų medžiokle susidomėjo ir tie, kurie medžioklę laikė pramoga. Tokių medžioklių pradininkas buvo O.H. Perry (Peris), jis 1850 metais pradėjo elnius medžioti savo malonumui. O.H. Perry greitai susilaukė pasekėjų didmiesčiuose - mėgėjai pradėjo plūsti į greitimus miškus. Kaip ir reikėjo tikėtis, prasidėjo nesutarimai tarp mėgėjų ir pramonininkų, kuriems elnių medžioklė jau buvo tapusi verslu. Profesionalai medžiogo be atodairos - jiems rūpėjo tik pinigai. Matydami tokį nevaržomą